

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

شیوه های ارتباط

شیعه با

امام صادق علیه السلام

غلامحسین محرمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شیوه‌های ارتباط شیعه با امام صادق (ع)

نویسنده:

غلامحسین محرمی

ناشر چاپی:

ماهنامه کوثر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	شیوه‌های ارتباط شیعه با امام صادق (ع)
۶	مشخصات کتاب
۶	مقدمه
۶	رابطه شیعیان با امام صادق (ع)
۶	اشاره
۶	رابطه استاد و شاگردی
۶	اشاره
۷	وسعت دانشگاه جعفری
۷	رابطه عادی
۷	اشاره
۷	از طریق سفر حج و عمره
۸	سفر جهت تعلیم مسایل شرعی
۸	برقراری رابطه توسط وکیلان
۸	پاورقی
۹	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

شبهه‌های ارتباط شیعه با امام صادق (ع)

مشخصات کتاب

نویسنده: غلامحسین محرمی

ناشر: ماهنامه کوثر، شماره ۴۰

مقدمه

عصر امام صادق (ع)، یکی از دورانهای پرشکوه و طلایی در تاریخ تشیع است. در این عصر، تشیع گسترش چشمگیری نمود و بر تعدد شیعیان افزوده گشت و در اثر آزادی نسبی روابط شیعیان با امام صادق (ع)، آن حضرت توانست فقه و کلام شیعه را توسعه دهد و اصول و مبانی آن را روشن کند. نقش آن حضرت در معرفی مبانی شیعه به حدی بود که مذهب شیعه به نام آن جناب و «مذهب جعفری شهرت یافت. بعد از رحلت رسول اکرم (ص)، دیگران در جایگاه آن حضرت نشستند و علی (ع) در حاشیه ماند. با این حال تعداد زیادی از بزرگان صحابه تنها آن جناب را امام بر حق می‌دانستند؛ حدیفه بن یمان می‌گفت: «هر کس که طالب دیدار امیرالمؤمنین برحق است، علی را ملاقات نماید.» [۱]. عبدالله بن مسعود می‌گفت: «در قرآن خلفا چهار تن هستند: آدم، هارون، داوود و علی علیهم السلام» [۲]. این بزرگان کاملاً با امامشان در ارتباط بودند ولی تشکل جداگانه‌ای از سایر مسلمانان نداشتند. اما بعد از قتل عثمان و آغاز خلافت علی (ع) همان طور که طرفداران بنی‌امیه شکل حزبی به خود گرفتند و عثمانیان نامیده شدند، شیعیان نیز صف خویش را از دیگران جدا نمودند و آزادانه تشیع خود را اعلام کردند. ولی این وضع دیری نپایید و با حکمیت بنی‌امیه، شیعه گری جرمی سنگین به شمار آمد؛ معاویه طی بخشنامه‌ای به عمال و فرماندارانش در سراسر کشور نوشت: «اگر دو نفر شهادت دادند که شخصی از دوستان علی و خاندان او است، اسمش را از دفتر بیت المال حذف کنید و حقوق و مقرری او را قطع نمایید.» [۳] و با وجود حکمرانی سفاکانی چون: زیاد، ابن زیاد و حجاج بن یوسف، ارتباط شیعیان با رهبرانشان به نهایت درجه کاهش یافته بود. لذا اخباری بدین مضمون به چشم می‌خورد که بعد از شهادت امام حسین (ع) تنها چهار تن در کنار امام سجاد (ع) ماندند. [۴] و شخصی چون سعید بن جبیر به جرم رابطه داشتن با امام زین العابدین (ع) بالای دار می‌رود. [۵] تا این که با پایان یافتن قرن اول هجری و شروع دعوت عباسیان و قیامهای طالبیان، وضع عوض می‌شود و توجه بنی‌امیه به جای دیگر معطوف می‌گردد و شیعیان نفس راحتی می‌کشند و توان این را می‌یابند که با امامانشان رابطه برقرار نمایند که این مطلب در عصر امام صادق (ع) به اوج خود رسید.

رابطه شیعیان با امام صادق (ع)

اشاره

ارتباط شیعیان و مسلمانان را با امام صادق (ع)، می‌توان به دو نوع کلی تقسیم کرد:

رابطه استاد و شاگردی

اشاره

عده‌ای از بزرگان شیعه چون هشام بن حکم، محمد بن مسلم، ابان بن تغلب، هشام بن سالم، مؤمن الطاق، مفضل بن عمر، جابر بن حیان و... از شاگردان و تربیت‌شدگان محضر آن حضرت بودند که تعداد شاگردان ایشان را عده‌ای از محققان و دانشمندان شیعه چهار هزار تن دانسته‌اند و تنها از جواب سوالهایی که از آن حضرت می‌شد، چهار صد رساله نگارش یافته است. [۶] بعضی از شاگردان امام صادق (ع) دارای آثار علمی و شاگردان متعددی بودند، به عنوان نمونه هشام بن حکم سی و یک جلد کتاب نوشته [۷] و جابر بن حیان نیز بیش از دویست جلد کتاب در زمینه‌های گوناگون به خصوص رشته‌های علوم عقلی، طبیعی، فیزیک و شیمی تصنیف کرده بود. [۸] ابان بن تغلب در مسجدالنبی جلسه درس داشت و آنگاه که وارد مسجد می‌شد ستونی را که پیامبر (ص) تکیه می‌داد، برای او خالی می‌کردند. [۹].

وسعت دانشگاه جعفری

شاگردان امام صادق (ع) منحصر به شیعیان نبودند، بلکه پیروان سنت و جماعت نیز از مکتب آن حضرت برخوردار می‌شدند؛ پیشوایان چهارگانه اهل سنت بلاواسطه یا با واسطه شاگرد امام صادق (ع) بودند. ابوحنیفه در راس این پیشوایان قرار دارد که به گفته خودش، دو سال شاگرد امام بوده و اساس علم و دانشش از این دو سال است. [۱۰]. شاگردان امام از نقاط مختلف همچون: کوفه، بصره، واسط، حجاز و سایر مناطق و نیز از قبایل گوناگون مانند: بنی‌اسد، مخارق، طی، سلیم، غطفان، ازد، خزاعه، خثعم، مخزوم، بنی‌ضبه، قریش به ویژه بنی‌حارث بن عبدالمطلب و بنی‌الحسن بودند که به مکتب آن حضرت پیوستند. [۱۱] به گفته ابن حجر عسقلانی، فقها و محدثانی همچون: شعبه، سفیان ثوری، سفیان بن عینی، مالک، ابن جریج، ابوحنیفه، پسر وی موسی، وهیب بن خالد، قطان، ابوعاصم و گروه انبوه دیگری از آن حضرت حدیث نقل کرده‌اند. [۱۲] امام صادق (ع) هر یک از شاگردان خود را در رشته‌ای که با ذوق و قریحه او سازگار بود، تشویق و تعلیم می‌نمود و در نتیجه هر کدام از آن‌ها در یک یا دو رشته از علوم مانند: حدیث، تفسیر و علم کلام تخصص پیدا می‌کردند. کوفه یکی از مهمترین کانونهای تجمع شاگردان امام صادق (ع) بود؛ حسن بن علی بن زیاد و شاء که از شاگردان امام رضا (ع) بوده، نقل کرده که در مسجد کوفه نهصد نفر استاد حدیث مشاهده کردم که همگی از جعفر بن محمد (ع) حدیث نقل می‌کردند. [۱۳].

رابطه عادی

اشاره

کلیه شیعیانی که توانستند خدمت امام صادق (ع) برسند و یا به نحوی با آن حضرت رابطه برقرار نمایند، جزو شاگردان آن جناب محسوب نمی‌شوند؛ زیرا تشیع در این عصر گسترش زیادی یافته و به اکثر قلمروهای اسلامی رسیده بود و شمار زیادی از مسلمانان از اهل بیت علیهم السلام پیروی می‌کردند. با توجه به گزارشهای رسیده از آن عصر، روابط شیعیان با آن حضرت را می‌توان به روشهای زیر بیان کرد:

از طریق سفر حج و عمره

سفر مردم به حج که برای توانگران واجب بود، وسیله خوبی به شمار می‌آمد، تا شیعیان بتوانند، در مدینه خدمت امام صادق (ع) برسند و از محضر ایشان بهره‌مند شوند. همچنین آن حضرت در موسم حج، در مسجدالحرام جلسه درس تشکیل و به سوالات و مسائل شرعی پاسخ می‌دادند؛ شیخ مفید نقل می‌کند در یکی از این جلسات عده‌ای به ابن‌ابی‌العوجاء ملحد پیشنهاد کردند، از امام

صادق (ع) که به قول آنها علامه زمان و دانای روزگار است و مردم اطراف او را گرفته‌اند. سوالاتی کند و آن حضرت را نزد مردم شرمند و مفتضح سازد که با پاسخهای عالمانه امام صادق (ع)، ابن ابی‌العوجاء، نوید و ناراحت نزد یاران خود برگشت. [۱۴].

سفر جهت تعلیم مسایل شرعی

اگرچه در روزگار قدیم، مسافرت برای تعلیم و یادگیری مسایل عادی کاری دشوار بود، با این حال مواردی در دست است که نشان می‌دهد بعضی از مومنان برای اخذ یک مسئله فقهی، رنج و مشقت مسافرت طولانی را بر خود هموار می‌کردند چنان که مرحوم قطب الدین راوندی نقل کرد: «شخصی زنش را سه بار طلاق داده بود و در مورد جواز رجوع، از مطلقات شیعه پرسیده بود، جوابش را داده بودند ولی همسرش راضی نشده، مگر این که از امام صادق (ع) استفتا کند که در این هنگام امام صادق (ع) به دستور خلیفه عباسی در حیره، تحت نظر به سر می‌برد و مانع ملاقات مردم، با او بودند. لذا آن شخص خود را به قیافه «خیار فروشی در آورد و به در خانه امام صادق (ع) آمد و مسئله‌اش را پرسید و جواب گرفت.» [۱۵].

برقراری رابطه توسط وکیلان

یکی از مهمترین راههای ارتباط مردم با امام صادق (ع)، از طریق وکیلان آن جناب بود که این روش از زمان امام صادق (ع) به جهت گسترش مناطق شیعه نشین توسط ائمه اطهار علیهم السلام مورد استفاده قرار می‌گرفت. شیعیان نیز توسط این وکیلان وجوهای شرعی خویش را حضور ائمه اطهار علیهم السلام می‌فرستادند و هم دستورات و مسائل شرعی را از طریق آنان دریافت می‌نمودند.

پاورقی

- [۱] بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، منشورات موسسه الاعلمی للمطبوعات، بیروت، ۱۳۹۴ هـ، ج ۳، ص ۱۱۵.
- [۲] ابن شهر آشوب، مناقب آل ابی‌طالب، دارالاضواء، بیروت، ۱۴۰۵ هـ، ج ۳، ص ۷۷ و ۷۸.
- [۳] ابن ابی‌الحدید، شرح نهج البلاغه، داراحیاء الکتب العربیه، قاهره، ۱۹۶۱، ج ۱، ص ۴۳-۴۵.
- [۴] شیخ طوسی، اختیار معرفه الرجال، معروف به رجال کشی، موسسه آل‌البیت (ع) لاحیاء و التراث، قم، ۱۴۰۴، ج ۱، ص ۳۳۲.
- [۵] همان، ص ۳۳۵.
- [۶] محقق‌المعتبر، ج ۱، ص ۲۶.
- [۷] فتال نیشابوری، روضه الواعظین، موسسه الاعلمی للمطبوعات، بیروت ط ۱، ۱۴۰۶ هـ، ص ۲۲۹، طبرسی، اعلام الوری باعلام الهدی، منشورات المکتبه الاسلامیه، ط ۳، ص ۲۸۴.
- [۸] ابن ندیم، الفهرست المکتبه التجاریه الکبری، قاهره، ص ۵۱۷-۵۱۲.
- [۹] اسد حیدر، الامام الصادق و المذاهب الاربعه، دارالکتب العربیه، بیروت، ج ۱، ص ۵۵.
- [۱۰] همان، ص ۷۰.
- [۱۱] همان، ص ۳۷.
- [۱۲] تهذیب التهذیب، بیروت، دارالفکر، ط ۱، ۱۴۰۴ هـ، ج ۱، ص ۸۸.
- [۱۳] رجال نجاشی، دفتر نشر اسلامی وابسته به جامعه مدرسین، قم، ص ۳۹ و ۴۰.
- [۱۴] شیخ مفید، الارشاد، ترجمه محمدباقر ساعدی خراسانی، کتابفروشی اسلامی، ص ۵۴۵.

[۱۵] قطب الدین راوندی، الخرائج و الجرائح، ترجمه غلامحسن محرمی، انتشارات جامعه مدرسین، ص ۴۵۹ و ۴۶۰.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتهد فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی

جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل

و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق

روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده

است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار

شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،

هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی

اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از

پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجّت های خدای متعال،

خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی

همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش

از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند

آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

